

Gál Andor

A Debreceni Ítéltábla harmadfokú döntése a kerítésről*

A gyermekprostitúció kizsákmányolásának büntetőjogi megítélése a gyakorlatban

Hivatalos hivatkozás: Debreceni Ítéltábla Bhar. I. 160/2011/6.

Tárgyszavak: bordélyház fenntartása • kerítés • megszerzés • nemi erkölcs – üzletszerű kéjelgésre rábírás • gyermekprostitúció • valóságos halmazat

Értelmezett jogszabályhelyek: 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) 205. §, 206. §, 207. §, 195. § (2) bekezdés

1. Tények
2. Pertörténet
 - 2.1 Az elsőfokú eljárás
 - 2.2 A másodfokú eljárás
 - 2.3 A harmadfokú eljárás
3. A döntés jogi érvelésének rekonstrukciója
4. A rendelkezés és a *ratio decidendi*
5. Az érvelés kritikája
6. Az ítélet jelentősége

1. Tények

(I) Elsőrendű vádlott 2008. év elején ismerkedett meg a tizen-nyolcadik életévét be nem töltött 1. sz. sértettel és a már nagykorú másodrendű vádlottal. Elsőrendű vádlott – életkoruk ismeretében – márciusban felajánlotta nekik, hogy részükre lakást bérel, prostitúció céljából, azzal a feltétellel, hogy az általa meghatározott tarifáért nyújtott szexuális szolgáltatásból származó bevételüket neki átadják. 1. sz. sértett és másodrendű vádlott a felkínált lehetőséget elfogadták. Ezt követően elsőrendű vádlott a megbeszélteknek megfelelően lakást bérelt, melynek fenntartását, illetve a lakbért teljes egészében ő finanszírozta. A lakás bérbeadója nem tudta, hogy a bérleményt milyen tevékenységre használják. Annak érdekében, hogy az „üzlet” beinduljon 1. sz. sértett és másodrendű vádlott hirdetés fogalmazott, amelyet az elsőrendű vádlott feladott egy újságban.

A másodrendű vádlott és 1. sz. sértett a prostitúcióból származó bevételüket minden nap átadták elsőrendű vádlottnak, aki ezáltal csupán e két személy kapcsán a vádbeli időszakban megközelítőleg kétfélmillió forinttal gazdagodott, mely összeget saját megélhetésére fordította. A két prostituált a keresményből csak annyit tarthatott meg, amennyi a létfenntartásukhoz szükséges volt.

(II) Másodrendű vádlott 2008 közepén, közelebről meg nem határozható időpontban rávette a prostitúcióra kiskorú testvérét, 2. sz. sértettet, továbbá a tizennyolcadik évét szintén be nem töltött 3. sz. és 4. sz. sértetteket, az e célra szolgáló, elsőrendű vádlott által bérelt lakásban. Erről a tényről és a prostituáltak életkoráról másodrendű vádlott mellett elsőrendű vádlottnak is tudomása volt, aki bele is egyezett abba, hogy az általa bérelt és fenntartott lakásban mások is végezzenek pros-

titúciót. Másodrendű vádlott újsághirdetést adott fel, hogy a prostitúcióra rábirt lányok részére ügyfeleket szerezzen.

2. sz., 3. sz., 4. sz. sértettek prostitúcióból származó fél-, félmillió, illetve négyszázezer forintot adtak át másodrendű vádlottnak, aki ezen összeg pontosabban meg nem határozható részét elsőrendű vádlottnak tovább adta, fennmaradó részét pedig saját megélhetésére fordította.

(III) Elsőrendű vádlott 2008-ban bérbbe vett egy másik ingatlan is, ahol egyedül másodrendű vádlott végzett prostitúciót, az ebből származó bevételét elsőrendű vádlottnak átadta, aki azt saját megélhetésére fordította.

2. Pertörténet

2.1. Az elsőfokú eljárás

A Szolnoki Városi Bíróság Hernádi Ildikó vezette tanácsa 10.B.455/2009/55. sz. ítéletében a vádlottakat kitarottság bűntettében mondta ki bűnösnek, míg a kerítés büntette miatt emelt vád alól mindkét vádlottat felmentette. Főbüntetesként az elsőrendű vádlottat két év négy hónap, míg másodrendű vádlottat egy év tíz hónap börtönbüntetésre, mellékbüntetesként elsőrendű vádlottat négy év közügyektől eltiltásra és egymillió forint pénzbüntetésre, másodrendű vádlottat három év közügyektől eltiltásra és kétszázötvenezer forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett továbbá elsőrendű vádlott esetében kétfélmillió forint értékben vagyonekobzásról is.

2.2. A másodfokú eljárás

A döntés ellen a városi ügyész jelentett be fellebbezést a vádlottak terhére, kerítés büntettében a bűnösség megállapítását és a szabadságvesztés büntetés tartamának felemelését indítványozta. A másodfokon eljáró Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság Kovacsics László, Szentgyörgyi Ildikó, Kissné Nedesán Marianna összetételű tanácsa 1. Bf. 769/2010/4. sz. határozatában megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét. A megyei bíróság elsőrendű vádlott bűnösségét kimondta egy rendbeli folytatólagosan elkövetett kerítés büntettében [Btk. 207. § (1)

* Szakmai lektor: Tóth Mihály.

bekezdés és (2) bekezdés] és egy rendbeli folytatólagosan elkövetett kerítés büntetében [Btk. 207. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) pont] is, míg másodrendű vádlott bűnösségét három rendbeli folytatólagosan elkövetett kerítés büntetében [Btk. 207. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) pont] is megállapította. Elsőrendű vádlott börtönbüntetését három év nyolc hónapra, míg másodrendű vádlottét kettő év tíz hónapra súlyosította, egyebekben pedig az elsőfokú határozatot helybenhagyta.¹

2.3. A harmadfokú eljárás

A másodfokú döntés ellen elsőrendű vádlott és védője, valamint másodrendű vádlott védője jelentett be fellebbezést eltérő jogi minősítés megállapítása iránt, a kerítés büntette alóli felmentés végett. A megyei főügyészség képviselője ugyan az ítéletet tudomásul vette, azonban a fellebbviteli főügyészség átiratában jelezte, hogy a vádlottak cselekményeinek minősítése nem törvényes. A harmadfokon eljáró ügyészség indítványozta ugyanis, hogy az ítéletábla elsőrendű vádlott kerítés büntetteként értékelt cselekményét egy rendbeli a Btk. 205. § (2) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő bordélyház fenntartásával elkövetett üzletszerű kéjlgés elősegítése büntettének, valamint egy rendbeli társtettesként, tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt foglalkoztató bordélyház fenntartásával elkövetett üzletszerű kéjlgés elősegítése büntettének [Btk. 205. § (3) bekezdés a) pont] minősítse. Másodrendű vádlott vonatkozásában a fellebbviteli főügyészség álláspontja szerint egy rendbeli társtettesként, tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt foglalkoztató bordélyház fenntartásával elkövetett üzletszerű kéjlgés elősegítése büntette lenne a helyes minősítés a kerítés minősített esetekénti értékelés helyett. Kezdeményezte továbbá egymillió-négy-százezer forint értékben vagyonekobbzás kimondását vádlottra nézve, egyebekben a megyei bíróság ítéletének helybenhagyására tett indítványt.²

A Debreceni Ítéletábla Balla Lajos, Simonné Nagy Éva, Szabóné Szentmiklóssy Eleonóra összetételű tanácsa Bhar. I. 160/2011/6. sz. ítéletében a megyei bíróság határozatát csak annyiban változtatta meg, hogy elsőrendű vádlott börtönbüntetésének tartamát két év tíz hónapra, másodrendű vádlottét pedig két évre enyhítette, továbbá rendelkezett másodrendű vádlottat illetően egymillió-négy-százezer forint vagyonekobbzásról is.

3. A döntés jogi érvelésének rekonstrukciója

A harmadfokú bíróság felülbírálata során megállapította, hogy a harmadfokú eljárás lefolytatásának feltételei a Be. 386. § (1) bekezdés a) pontja alapján fennállnak, továbbá rögzítette azt is, hogy a másodfokú bíróság által helyesbített tényállás megalapozott, így azt ítélezése alapjául elfogadta. Mivel az eljárás során az egyes bírói, illetve ügyészi fórumok a vádlottak cselekményeit egymástól eltérően értékelték, a Debreceni Ítéletábla szükségesnek találta az eljárás során eddig felmerült egyes bűncselekmények elhatárolási kérdéseinek behatódóbb elemzését.

A határozat jogi okfejtése a prostitúciós bűncselekmények [üzletszerű kéjlgés elősegítése (Btk. 205. §), kitarottság (Btk. 206. §), kerítés (Btk. 207. §)] kapcsán kialakult, helyenként korántsem egységes bírói gyakorlat részletekbe menő ismertetésén alapszik. Az ítéletábla a különböző bírói fórumok és kommentárok egyes releváns megállapításait deliktumonként rendszerezte, majd vonta le saját következtetéseit. Ezek a következőképpen összegezhetők:

(I) A Btk. 205. § (2) bekezdése szerinti deliktummal³ összefüggésben az indokolás kifejtette:

A bordélyház olyan vállalkozás, amelyben a vállalkozó által fizetett prostituáltak pénzért közöszülésre vagy fajtalanságra bárkinek a rendelkezésére állnak, az ellenszolgáltatás azonban a vállalkozót illeti. [...] A bordélyházat a vállalkozó tartja fenn, koordinálja a prostituáltak tevékenységét, amelynek kockázatát is viseli. Előre meghatározza a szolgáltatás díját és a bevétel elosztásának mikéntjét. Gondoskodik a tevékenység folytatásához szükséges feltételekről.⁴

Az ítéletábla szerint a bordélyház fenntartásának szükségképeni jellemzője továbbá az üzletszerű kéjlgéshez való segítségnyújtás mellett az arra történő rábírás is, amely alatt azonban nem a büntetőjogi értelemben vett részesi magatartást kell érteni, hanem csupán egyfajta rábírás jellegű mozzanatot.⁵ Az így kiegészített definícióból a bíróság a konkrét ügyre vonatkozóan azt a konklúziót vonta le, hogy

[...] a megalapozott ítéleti tényállásban leírtak „a bordélyház fenntartása” büntetőjogi szempontból releváns fogalmának nem feleltek meg, hiszen egyik vádlott esetében sem mondható, hogy az üzletszerű kéjlgést folytató személyeket fizetség ellenében alkalmazták volna.⁶

A bíróság álláspontja szerint tehát a „bordélyház fenntartása” vonatkozásában egyik vádlott cselekménye sem volt tényállás-

1 A fellebbviteli bírói fórum tehát az elsőfokú bíróság kitarottságra vonatkozó rendelkezését hatályában fenntartotta.

2 Ebből a tényből implicite az is következik, hogy a Btk. 205. § (2)-(3) bekezdésben meghatározott bűncselekménnyel valóságos halmazatban a harmadfokon eljáró ügyészség megállapíthatóan találta a Btk. 206. §-ban szabályozott kitarottság büntettét. Indítványa ugyanis csupán arra irányult, hogy az ítéletábla kerítés helyett üzletszerű kéjlgés elősegítését állapítson meg, vagyis a másodfokú bíróság azon helybenhagyó rendelkezésének megváltoztatását, amely a városi bíróság kitarottságra vonatkozó ítéleti rendelkezését érinti, nem tartotta szükségesnek.

3 Btk. 205. § (2) bek. „Aki bordélyházat tart fenn, vezet, vagy annak működéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

4 Debreceni Ítéletábla Bhar. I. 160/2011/6. 8, 7-9. bek.

5 Példaként említi e körben az indokolás – utalva a Fővárosi Bíróság 1996. évi 3. sz. Büntető Kollégiumi állásfoglalására – azt az esetet, amikor a hirdetésre jelentkező lányokat kioktatják a feladatukra.

6 Debreceni Ítéletábla Bhar. I. 160/2011/6. 13, 5. bek.

szerű, hiszen a prostituáltaknak a munkájukért cserébe nem fizettek.⁷

(II) A határozat szerint az eljárás során valamennyi bírói főrum helyesen foglalt állást a kitartottságot illetően, hiszen vitathatatlanul mindkét vádlott hasznot húzott más személyek prostitúciós tevékenységéből. Valóságos halmazat megállapításának pedig nem volt akadálya, mert „a kitartottság mellett a kerítés (Btk. 207. §) is megállapítható bűnhalmazatban, ha a kitartott személy nemcsak a kitartójával áll kapcsolatban, hanem az üzletszerű kéjelgésre a partnereket is »összehozza.«

(III) Az ítéletábra álláspontja szerint a vádlottak cselekményei a kitartottság mellett a kerítés büntetének minősített esetét is megvalósították, így helyesen foglalt állást a megyei bíróság akkor, amikor bűnösségüket ezen deliktumokban állapította meg, és velük szemben halmazati büntetést szabott ki. A harmadfokú döntés ugyanis arra a végkövetkeztetésre jut, hogy a Btk. 207. §-ban meghatározott bűncselekmény⁸ elkövetési magatartása jellegét tekintve a nemi kontaktus kialakításának döntő okát jelenti, amely megteremti a másokkal történő nemi kapcsolat közvetlen lehetőségét, azonban annak értelmezése „nem szűkíthető le oly módon, hogy megállapításának szükségszerű feltétele legyen a kerítő és alkalmi partner közötti közvetlen kapcsolat.”⁹ A vizsgált tényállási elem kapcsán rögzíti azt is, hogy

„Megszerzésnek” tekintendő az a magatartás is, amennyiben a kerítő lakást vagy helyiséget bocsát olyan partnerek rendelkezésére, akik nem vagy csak nehezen tudnának nemi kapcsolat céljára helyet találni. Ekkor sem feltétel az, hogy a kerítő az alkalmi partnerrel találkozzon vagy vele bármilyen kapcsolatba kerüljön.¹⁰

Az indokolás szól arról is, hogy az üzletszerű kéjelgés elősegítése sem a kitartottság, sem pedig a kerítés bűncselekményével nem állhat valóságos halmazatban, abban az esetben tehát, ha a bordélyház megállapíthatóságának feltételei fenn is álltak volna, önálló értékelésére akkor sem kerülhetett volna sor.

4. A rendelkezés és a *ratio decidendi*

A Debreceni Ítéletábra mint harmadfokú bíróság ítéletében a megyei bíróság jogi minősítésre vonatkozó döntését helybenhagyta, mivel úgy látta, hogy a másodfokú bíróság törvényesen állapította meg a vádlottak bűnösségét kitartottság büntette mellett több rendbeli folytatólagosan elkövetett kerítés büntetében [Btk. 207. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a)] is,¹¹ a kiszabott büntetést azonban aránytalanul súlyosnak tartotta, így azt enyhítette.

A határozat *ratio decidendi*je a következőképpen fogalmazható meg:

(a) A Btk. 205. § (2) bekezdésében meghatározott „bordélyház fenntartása” fogalmának immanens eleme az üzletszerű kéjelgést folytató személyek prostitúciós tevékenységre történő rábírása, majd pedig fizetség ellenében történő alkalmazásuk.

(b) Az üzletszerű kéjelgés elősegítése sem a kitartottság, sem pedig a kerítés mellett nem értékelhető önálló bűncselekményként.

(c) A Btk. 207. §-ban foglalt deliktum elkövetési magatartásaként megjelölt „megszerzés” alapvetően egy olyan ráhatás a passzív alanyra, amely a nemi cselekmény kifejtésére vonatkozó elhatározásának döntő motívumát jelenti. Ezáltal képes az elkövető mások nemi kapcsolatának közvetlen lehetőségét megteremteni. Az ítéletábra kifejti azt is, hogy ezek a megállapítások azonban nem vezethetnek ezen objektív tényállási elem megszorító értelmezéséhez, vagyis a bűncselekmény – az egyéb feltételek fennállta esetén – akkor is megvalósul, ha

- a kerítő és az a személy, aki részére történik a megszerzés nem is ismerik egymást,
- a partnerek az elkövető befolyásolásától függetlenül határozta el magukat a nemi kapcsolatra,
- az elkövető lakást vagy helyiséget bocsát olyan partnerek rendelkezésére, akik nem, vagy csak nehezen tudnának nemi kapcsolat céljára helyet találni.

5. Az érvelés kritikája

Ad (I) A bíróságnak a „bordélyház fenntartása” mint elkövetési magatartás és a bordélyház fogalmával kapcsolatban tett megállapításait két lépcsőben érdemes vizsgálni. Elsőként a vádlotti cselekmények tényállásszerűségének kérdésére térek ki.

Kiindulásként szükséges rámutatni az indokolásban található – a Btk. 205. § (2) bekezdését érintő – fogalmi ellentmondásra. A „bordélyház fenntartása” objektív tényállási elemet a bíróság helyesen, a jogalkalmazói gyakorlatnak megfelelően értelmezte, azonban az ítélet által magára a vállalkozásra vonatkozóan elfogadott definícióval ezek az ismérvek ellentétben állnak. Ugyanis a határozatban hivatkozott bordélyház-definíció arról tesz említést, hogy a prostituáltak által a bordélyházban kifejtett szexuális cselekményekért adott ellenszolgáltatás a vállalkozót illeti, míg a bíróság szerint az elkövetési magatartás magában foglalja a bevétel mikénti elosztásának meg-

7 A bíróság ugyan megkövetelte a prostituáltak rábírásának meglétét a bordélyház fenntartása elkövetési magatartás tényállásszerűségéhez, ám jelen ügyben ezt a kérdést nem vizsgálta. Ez magyarázható egyrészt azzal, hogy más fogalmi feltétel (fizetségért történő alkalmazás) hiánya miatt vetette el ezen bűncselekmény megvalósulását, vagy pedig talált olyan tényállási elemet, amely az elkövetők sértettekre történő ráhatására utalt, csak erről *expressis verbis* nem szólt.

8 Btk. 207. § (1) „Aki haszonszerzés céljából valakit közönségre vagy fajtalanúságra másnak megszerez, büntetett követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

9 Debreceni Ítéletábra Bhar. I. 160/2011/6. 14. 1. bek.

10 Debreceni Ítéletábra Bhar. I. 160/2011/6. 14. 2. bek.

11 Szükséges megjegyezni – ahogy arra már a 2.2. részben utaltam –, hogy a másodrendű vádlott sérelmére elsőrendű vádlott által elkövetett kerítés esetében a minősítés ettől eltérően egy rendbeli folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett kerítés büntette [Btk. 207. § (1) bek., (2) bek.] volt.

határozását is.¹² Ez a fogalmi szembenállás könnyen feloldható akkor, ha a szakirodalom többsége és a bírói gyakorlat által megadott, a vitatott kitéltet nem tartalmazó meghatározást fogadjuk el a büntetőjogi értelemben vett bordélyházként:

A bordély a törvény alkalmazásában olyan vállalkozást jelent, amelyben a vállalkozó által fizetett prostituáltak anyagi ellenszolgáltatásért bárki szexuális vágyainak a kielégítésére rendelkezésre állnak.¹³

A meghatározásból az ítéltábla azt emelte ki, hogy a vállalkozó fizeti a bordélyházban dolgozó prostituáltakat, ez azonban a bíróság szerint a történeti tényállásban nem volt megállapítható, hiszen elsőrendű vádlott csak a megélhetésükhöz szükséges pénzt hagyta meg nekik, többi bevételüket pedig – a kitarottságot megvalósítva – elvette tőlük. Ebből következően az elsőrendű vádlott terhére tényállásszerűség hiányában a Btk. 205. § (2)–(3) bekezdéseiben foglalt bűncselekmény nem állapítható meg. A törvényhely ilyen értelmezése téves, hiszen az nincsen összhangban a jogalkotó által meghatározott védendő érdekekkel. Ennek az álláspontnak az indokai a következők.

A jogalkotó a vizsgált tényállás megalkotásával egy quasi sui generis részesi deliktumot hozott létre,¹⁴ mivel egy olyan cselekményhez való segítségnyújtást kíván büntetőjogi szankcióval fenyegetni, amely nem minősül bűncselekménynek. A Btk. 205. § (2) bekezdésében szabályozott alakzat az üzletszerű kéjelgéshez egy olyan mérvű segítségnyújtást jelent, amely fokozott társadalomra veszélyességet hordoz magában,¹⁵ hiszen a jogi tárgyként meghatározható nemi erkölcs, nemi kapcsolatok társadalomban elfogadott rendje¹⁶ jobban sérül akkor, ha a prostituációs tevékenység kifejtése nem elszigetelten, hanem intézményesített keretek között (egy külön erre a célra kialakított és fenntartott ingatlanban) történik. Az ilyen jellegű vállalkozás fenntartása – mint büntetendő cselekmény – nem hordozza magában szükségszerűen a prostituáltak fizetség ellenében történő foglalkoztatását, hiszen a védendő érdek szempontjából irreleváns, hogy a szexuális szolgáltatást nyújtó személyek a vállalkozótól külön kapnak-e pénzbeli juttatást. Cselekményük bordélyház szempontjából történő megítélésakor a hangsúly ugyanis azon van, hogy a nemi aktusért cserébe részesülnek-e ellenszolgáltatásban. Ha ez utóbbi feltétel teljesül a nemi kapcsolatok társadalomban elfogadott rendjének fokozott sérelme megállapítható, hiszen a kuncaftok – a jogalkotó szerint a társadalom többsége által morálisan elítélt módon – kizárólag a pénz által motivált szexuális kontaktust alakíthatnak ki – szervezett keretek között – más személyekkel. Az ilyen típusú intézmény koordinálása, finanszírozása, az ott dolgozó személyek tevékenységének konkrét meghatározása meríti ki a „fenntartás” fogalmát,¹⁷ melynek természetesen eleme lehet a prostituáltak bérezése is, de az a törvényhely jogtárgyharmonikus interpretációja alapján nem lehet a megállapíthatóság szükségképpen követelménye.

Hasonló észrevételek tehetők az indokolásban a bordélyház fenntartásának egyik további feltételeként megkövetelt, és csupán *obiter dicta* megjegyzett, prostituációra való rábírás-

ra vonatkozó megállapítással kapcsolatban is.¹⁸ Nehezen érthető, hogy miért ne lehetne olyan prostituáltak részvételével létrehozni egy bordélyházat, akik már korábban kialakították azt az elhatározásukat, hogy megélhetésüket üzletszerű kéjelgés révén kívánják biztosítani. Itt is az a helyzet, hogy a jogi tárgy szempontjából teljesen lényegtelen, hogy a bordélyházban prostituációs tevékenységet végző személyek milyen okból választották a pénzkeresésnek ezt a módját. Az üzletszerű kéjelgés elősegítése büntette szempontjából csupán az a releváns, hogy a vállalkozó által fenntartott ingatlanban fejtik ki a pénzért tanúsított szexuális cselekményeket. A bíróság annak ellenére, hogy erről a feltételről indokolásában említést tett, a konkrét ügyre vetítve a kérdéskört nem vizsgálta.¹⁹

Ezen érvek alapján jelen ügyben helytelenül járt el a harmadfokú bíróság, amikor elvetette a fellebbviteli főügyészség álláspontját az üzletszerű kéjelgés elősegítése szerinti minősítést illetően. Elsőrendű vádlott cselekményével ugyanis vitathatatlanul a Btk. 205. § (2) bekezdésében szereplő intézményt hozott létre, hiszen másodrendű vádlott és a fiatalokú sértettek bárki szexuális vágyainak pénzért történő kielégítésére rendelkezésre álltak, a bordélyházat pedig elsőrendű vádlott tartotta fenn, mert finanszírozta annak működését, kioktatta a prostituáltakat a tarifák összegéről, valamint a pénz átadásának módjáról. Cselekménye ezáltal – a másodrendű vádlottat érintően – egy rendbeli üzletszerű kéjelgés elősegítése büntettét [Btk. 205. § (2) bekezdés], valamint – 1. sz., 2. sz., 3. sz. és 4. sz., tízenyolcadik életévét be nem töltött sértettek vonatkozásában – négy rendbeli üzletszerű kéjelgés elősegítése büntettét [Btk. 205. § (2) bekezdés, (3) bekezdés a)] valószínűsítette meg. A rendbeliség a (3) bekezdésben szabályozott bűncselekmény esetében

12 Márki Zoltán a vizsgált bűncselekmény kapcsán hasonlóan ellentmondásos megállapításokat tesz. MÁRKI Zoltán: „205. §” in BERKES György – RA-BÓCZKI Ede (szerk. és társszerző): *Magyar büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára.* (Budapest: HVG-Orac² 2012) 536–537.

13 BH 2002. 1., III. ezzel egyező értelmezést ad NAGY Ferenc (szerk. és társszerző): *A magyar büntetőjog különös része* (Budapest: HVG-Orac 2009) 275.; SINKU Pál: „Üzletszerű kéjelgés elősegítése” in BUSCH Béla (szerk.): *Büntetőjog. Különös rész* (Budapest: HVG-Orac⁹ 2011) 272. Az ítéltábla álláspontjával egyezően értelmezi ugyanakkor a bordélyház fogalmát a BH 1999. 339. sz. alatt közölt eseti döntés, azonban az a „bordélyház fenntartása” elkövetési magatartás értelmét nem fejti ki.

14 NAGY Ferenc: *A magyar büntetőjog általános része* (Budapest: HVG-Orac¹ 2008) 209.

15 Ezt kifejezi az (1) bek.-ben meghatározott deliktumhoz (három évig terjedő szabadságvesztés) képest magasabb büntetési tételkeret (öt évig terjedő szabadságvesztés) is.

16 BALOGH Ágnes: *Büntetőjog II. Különös Rész.* (Budapest-Pécs: Dialog Campus 2005) 186.; FEHÉR Lenke: „Üzletszerű kéjelgés elősegítése” in HORVÁTH Tibor – LÉVAY Miklós (szerk.): *Magyar büntetőjog különös rész* (Budapest: Complex 2009) 189.; NAGY (13. lj.) 274.; SINKU (13. lj.) 270.

17 BH 2010. 86. sz. alatt megjelent eseti döntés részletesen ismerteti a fogalmi ismérveket.

18 A bírói gyakorlatba ezt a nézetet az FBK. 1996/3. sz. állásfoglalás hozta be.

19 Ennek lehetséges okairól a 3. részben szóltam. Vö. 7. lj.

nem a bordélyházak száma szerint,²⁰ hanem a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyek száma alapján határozható meg. A minősített eset elsődleges jogi tárgy ugyanis nem a nemi erkölcs, hanem az ifjúság harmonikus személyiségfejlődése. Ebből a szempontból csak az bír relevanciával – figyelemmel a bűnösségen alapuló felelősség büntetőjogi alapelvére –, hogy a vállalkozó tudott-e egyrészt arról, hogy a sértettek prostitúciós tevékenységet végeznek az általa fenntartott intézményben, másrészt tisztában volt-e a sértettek életkorával. Elsőrendű vádlott az említett információk birtokában volt, így cselekményét négy rendbeliként kell minősíteni függetlenül attól, hogy tényleges pszichikai ráhatást nem fejtett ki 2. sz., 3. sz. és 4. sz. sértettek irányában, hiszen ez – mint a fentiekben megjegyeztem – nem feltétele a „bordélyház fenntartása” elkövetési magatartás megállapíthatóságának. Röviden szükséges utalni arra, hogy az elsőrendű vádlottnak a történeti tényállás III. részében részletezett magatartása megvalósított továbbá egy rendbeli üzletszerű kéjelgés elősegítése büntetést [Btk. 205. § (1) bekezdés] is, amely valóságos anyagi halmazban állhat a fentiekben kifejtett bűncselekményekkel.

Másodrendű vádlott azonban nem követte el az elsőrendű vádlott terhére rótt deliktumot, mivel esetében – ellentétben a főügyészégi állásponttal – a fenntartás és a vezetés elkövetési magatartás sem állapítható meg.²¹ Tény az, hogy egy alkalommal pénzt vett át egyes sértettektől és annak egy részét továbbította a másik vádlottnak, ám ez nem meríti ki a fentiekben megjelölt elkövetési magatartások egyikét sem, továbbá ő maga is elsőrendű vádlottnak volt alárendelve, az ő utasításait követte.

Ezt a gondolati egységet lezárva jutunk el a gondolatmenet második logikai lépcsőjéhez. Ez pedig annak vizsgálata, hogy az elsőrendű vádlott terhére az imént megállapított deliktumok értékelhetőek-e egyáltalán önálló bűncselekményként a kitartottság mellett. Nem vitásan elsőrendű vádlott ugyanis kitartatta magát másodrendű vádlottal és a sértettekkel, hiszen bevételüket át kellett adniuk neki, amely pénzösszeget a saját megélhetésére fordított. Az ítéletábra álláspontja szerint ilyen esetekben, a megegyező jogi tárgyakra figyelemmel a Btk. 205. §-ban meghatározott deliktum látszólagos halmazában áll a kitartottság büntetével. Ez az álláspont azonban vitatható.

Abban igazat lehet adni a bíróságnak, hogy az üzletszerű kéjelgés elősegítése bűncselekményének a Btk. 205. § (1) és (4) bekezdéseiben szabályozott alakzatai²² a kitartottság mellett nem állapíthatók meg valóságos halmazban, hiszen a jogi tárgyon túl a büntetési tételek is azonosak. Ez a vélekedés azonban a Btk. 205. § (2) bekezdés kapcsán már nem helytálló. A jogi tárgyak ugyan itt is megegyeznek, azonban a jogalkotó által a bordélyház fenntartásához fűzött fokozott társadalomra veszélyesség kifejeződik a magasabb büntetési tételkeretben, amit csak úgy lehet érvényre juttatni ebben a relációban, hogy a kitartottságot nem értékeljük önálló deliktumként az üzletszerű kéjelgés elősegítése mellett. Hasonló következtetésre juthatunk a büntető kódex 205. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott minősített eset kapcsán is. A tényállás ifjúságvédelmi jellegéből adódóan itt a jogi tárgyak már részben kü-

lönböznek, azonban a kitartottság és e bűncselekmény között konzumpció folytán az alaki halmazat csupán látszólagos, hiszen a bordélyház fenntartása elkövetési magatartás szükségképpen hordoz magában kizsákmányoló jellegű, lényegében kitartottságot is megvalósító elemet.

Ad (II) Az eljárás során valamennyi bíróság helyesen állapította meg, hogy a vádlottak megvalósították a kitartottság büntetést, hiszen egészben vagy részben kitartatták magukat üzletszerű kéjelgést folytató személyekkel azáltal, hogy másodrendű vádlott a 2. sz., 3. sz. és 4. sz. sértettek bevételéből, míg elsőrendű vádlott valamennyi prostituált keresményéből részesült. A fentiekben tett megállapításokra figyelemmel azonban elsőrendű vádlott vonatkozásában a Btk. 206. §-ban meghatározott deliktum önálló értékelése a látszólagos halmazatra tekintettel nincs mód. Másodrendű vádlott esetében ilyen probléma nem merül fel, vagyis cselekménye törvényesen minősíthető kitartottság büntetvének, amely attól függetlenül természetes egység, hogy több prostituálttal tartatta ki magát.²³

Ad (III) A határozat kritikájának záró részében annak vizsgálata kerül sor, hogy az ítéletábra miért minősítette helytelenül kerítés büntetvének a vádlottak cselekményeit, ennek kapcsán pedig értelemszerűen szót ejtek arról is, hogy másodrendű vádlott magatartásának mi lett volna a helytálló büntetőjogi értékelése.

Az ítéletábra ítéletének indokolásában nem adja elégséges magyarázatát annak, hogy milyen interpretációs módszer alkalmazásának köszönhetően jutott arra a következtetésre, hogy a kerítés bűncselekményének elkövetési magatartásaként megjelölt „megszerzés” nem értelmezhető megszorítóan, és ennek eredményeképpen a *ratio decidendi* (c) pontjában megjelölt magatartások is a Btk. 207. § szerinti diszpozíció alá szubszummálhatóak. Ehelyett az e tárgyban született egyes, dogmatikai szempontból tartalmában sok helyen ellentmondásos és a bíróságokra nézve egyébként nem is kötelező érvényű eseti döntések ismertetésére alapítja ítéletének jogi indokolását, amely egy korántsem koherens *ratio decidendi* kimondásához vezet.

A vizsgált tényállási elem 1908 óta képezi részét a büntető anyagi jognak, jelentéstartalmának pontos meghatározása pedig azóta is vita tárgyát képezi a szakirodalom és a joggyakorlat részéről egyaránt. Ez a fogalmi bizonytalanság a jogilag vé-

20 SINKU (13. lj.) 273.

21 A harmadik elkövetési magatartás (működéséhez anyagi eszközök szolgáltatása) érdemben pedig esetében fel sem merülhet.

22 (1) Aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjelgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (4) Aki mást üzletszerű kéjelgésre rábír, az (1) bekezdés szerint büntetendő.

23 A 3/1999. BJE szerint a kitartottság akkor is természetes egység, ha az elkövető több üzletszerű kéjelgést folytató személlyel tartatja ki magát, ugyanis a bűncselekmény sértettjének nem minden esetben tekinthető a prostituált, hiszen „[...] Ja kitartó és a kitartott rendszerint közös megegyezéssel folytatja bűnös tevékenységét, amelyből nem feltétlenül csak a kitartottnak származik haszna, hanem kölcsönös előnyökkel jár.”

dendő érdek absztrakt, elvont jellegéből fakad. A nemi erkölcs, nemi kapcsolatok társadalomban elfogadott rendje ugyanis egy, a jogalkotó morális meggyőződése által kreált közösségi érdek, amely jogtárgyi funkció betöltésére alkalmatlan.²⁴ Szomor Zsolt szerint ugyanis az erkölcs „[...] maga is egy önálló szabályrendszer, amely mint ilyen, nem a jog alatt, hanem a jog mellett azzal egy szinten helyezkedik el.”²⁵ Ebből a jogi tárgy sérthetőségének hiánya következik, „[...] hiszen nem tudjuk, hogy a nemi erkölccsel ellentétes szabályok valójában mit is sértenek.”²⁶ Mindez arra a körülményre világít rá, hogy egy-egy prostitúcióhoz köthető magatartásnak a büntetőjog területén történő értelmezése az erkölcsi megítélés átalakulásával párhuzamosan változik, változhat.²⁷ Ez persze joggal veti fel az elkövetési magatartásnak, és az egész jelenlegi szabályozásnak a – jogállamiság elvéből levezethető – büntetőjogi normával szemben támasztott meghatározottsági követelményeknek való megfelelés kérdését is.²⁸ Természetesen ettől függetlenül mindaddig, amíg ezek a tényállások hatályban vannak, érvényesül a jogtárgyak meghatározására vonatkozó jogalkotói kompetencia, amelyet a jogalkalmazónak is tiszteltben kell tartania.

Mindezek figyelembevételével is helyes a *ratio decidendine* az a megállapítása, hogy a „megszerzés” olyan elkövetési magatartás, amely mások nemi kapcsolatának közvetlen lehetőségét azáltal teremti meg, hogy az elkövető olyan ráhatást gyakorol a passzív alanyra, amely a nemi cselekmény kialakítására vonatkozó elhatározásának döntő motívumát váltja ki.²⁹ Ebből következően olyan személyek közötti közvetítői tevékenység, akik korábban a szexuális kontaktus kialakításában már megállapodtak, nem lehet tényállásszerű, hiszen a nemi kapcsolatoknak a társadalomban elfogadott rendjébe ez nem jelent beavatkozást. Ugyanez mondható el arról az esetről is, ha az elkövető találkahelyet, lakást biztosít olyan nemi aktus céljára, amelynek a résztvevői összehozásában a szexuális cselekményt illetően nem működött döntően közre.³⁰ Szükséges megjegyezni, hogy a kerítő ezt a magatartását a hasznoszerzés céljából tanúsítja, tehát cselekménye szándékos, sőt célzatos. Ennek alapul vételével közvetítői tevékenységéből csak akkor remélhet hasznot, ha tudja, hogy cselekménye kinek az érdekeit szolgálja, vagyis kitől remélheti azt a hasznot, ami érdekében tevékenységét kifejti. Ebből következően feltétlenül szükséges valamilyen formában érintkezésnek lennie az elkövető és azon személy között, aki részére a megszerzés történik (megbízó). A gondolatmenet zárásaként Nagy Ferenc értelmezését³¹ elfogadva rögzíteném, hogy pontosan mit is kell érteni „megszerzés” alatt:

Megszerzésen az olyan magatartás értendő, amellyel a kerítő valakit olyan személy részére, akivel annak a nemi cselekményre vonatkozóan megállapodása nincs, közösülésre vagy fajtalanságra közvetlenül hozzáférhetővé tesz, azaz a feleket összehozza.³²

E megállapításokból a konkrét jogesetre nézve az a konklúzió vonható le, hogy egyik vádlott sem tette közvetlenül hozzáférhetővé egyik ügyfél számára sem a sértetteket. A lakás biz-

tosítása önmagában – ahogy a fentiekben erre utaltam – kerítést nem valósíthat meg, míg az újsághirdetések feladása esetén közvetlen okozati összefüggés a hirdetés és a későbbi nemi cselekmények között nem állapítható meg, továbbá anyagi hasznot a vádlottak nem is remélhettek ezekből, hiszen nem volt arról sem tudomásuk, hogy a hirdetés alapján sikerül-e kuncsaftokra szert tenni.

Mindezek alapján elsőrendű vádlottra nézve az üzletszerű kéjelgés elősegítése kapcsán rögzített minősítést tartom fenn. Másodrendű vádlott vonatkozásában már korábban megállapítottam, hogy magatartásával megvalósította a kitarottság büntetést, azonban további bűncselekmény is terhére róható. A történeti tényállás részét képezi ugyanis az a tény, hogy a tizenhétéves életét be nem töltött 2. sz., 3. sz. és 4. sz. sértetteket (akik életkorával tisztában volt, és akik közül 2. sz. sértett a saját testvére volt) üzletszerű kéjelgésre rábírta. Ez a cselekmény kimeríti egyrészt a Btk. 205. § (4) bekezdésében foglalt büntetést,³³ valamint a Btk. 195. § (2) bekezdése szerinti kisko-

24 SZOMORA Zsolt: *A nemi bűncselekmények alapkérdései* (Budapest: Rejtjel 2009) 56.

25 SZOMORA (24. l.) 56.

26 SZOMORA (24. l.) 56.

27 Példák a koronként eltérő értelmezésekre. Angyal Pál szerint: „Megszerzés forog fenn akkor is, midőn a sértettben meg volt már a mással való közösülés vagy fajtalanság gondolata [...] és a kerítő ismerve a sértettnek ebbeli szándékát, ezt a megvalósulás útjára terelte.”; „A felek összehozása már azzal is biztosítva van, ha valaki találkahelyet tart, hol a feleket befogadja, vagy eltűri, elnézi, hogy lakása ilyen célra felhasználtassék.” Sőt, Angyal szerint a megszerzés mulasztással is elkövethető, „[...] midőn valaki nem akadályozza meg oly személynek kéjelgés céljára való felhasználását, kit akár jogi köteletségénél, akár valamely előzetes cselekményénél fogva erkölcsi tisztaságában megóvni tartozik.” ANGYAL Pál: *A szemérem elleni bűntettek és a vétségek. A magyar büntetőjog kézikönyve 14. kötet.* (Budapest: Attila-Nyomda 1937) 124. Schultheisz Emil ugyanakkor 1966-ban már úgy gondolja, hogy a megszerzés „[...] a tettesnek az a tevékenysége, amelylyel valakit olyan személy részére, akivel annak a nemi cselekményre vonatkozólag nincsen megállapodása [...] közvetlenül hozzáférhetővé tesz.” Schultheisz Emil: *A nemi erkölcs elleni bűntettek de lege lata* (Budapest: KJK 1966) 262.

28 Hollán Miklós részletesen ismerteti a prostitúciós bűncselekmények jelenlegi szabályozása kapcsán felmerülő egyes alkotmányossági aggályokat. Hollán Miklós: „Az Alkotmánybíróság határozata a prostitúciós bűncselekményekről. Az erkölcsvédelmi megközelítés árnyoldalai.” *JeMa* 2012/2. 3–10.

29 Megerősíti ezt a BH 2003. 142. sz. alatt közzétett eseti döntés is.

30 NAGY (13. l.) 280. Felmerül ebben az esetben egy másik kérdés is, nevezetesen az, hogy ilyen típusú kerítés esetében – ha elfogadnánk ezen cselekmény tényállásszerűségét – ki tekinthető passzív alanyának? Nincs olyan személy ugyanis, akire az elkövető ráhatást gyakorol, tehát a 3/1999. BJE gyakorlatát követve természetes egységet kellene megállapítani?

31 Ez a meghatározás lényegében teljesen egyezik Schultheisz Emil nézetével. Vö. 29. l.

32 NAGY (13. l.) 208.

33 Btk. 205. § (4) Aki mást üzletszerű kéjelgésre rábír, az (1) bekezdés szerint büntetendő.

rú veszélyeztetése büntetett³⁴ is.³⁵ Sajnálatos módon e körülménnyel kapcsolatban egyik bírói vagy ügyési fórum sem foglalkozott az egész eljárás során, másodrendű vádlott cselekményét kizárólag a Btk. XIV. fejezetének II. címében elhelyezett prostitúciós deliktumok körében vizsgálták.

Az említett két bűncselekmény halmazati kapcsolatára nézve különböző nézetek ismertek a szakirodalomban. A Gellér – Hollán – Kis szerzőhármas szerint ebben az esetben valóságos alaki bűnhalmazat állapítandó meg, hiszen a jogi tárgyak különbözőek.³⁶ Márki és Balogh álláspontja ugyanakkor az, hogy – a speciális elkövetési magatartásra figyelemmel – csak az üzletszerű kéjtelgésre rábírás állapítható meg és a kiskorú veszélyeztetése látszólagos halmazatban áll.³⁷ Nagy szerint pedig a súlyosabb büntetési tételre tekintettel csak a kiskorú veszélyeztetésének büntetése állapítható meg.³⁸ A magam részéről azt a vélekedést osztom, hogy ebben az esetben csak a kiskorú veszélyeztetésének büntetése értékelhető, hiszen az a passzív alanyi kört illetően minősül speciális tényállásnak, továbbá ezzel utalnánk az individuális jogtárgy kiemelt védelmének szükségességére is. Ebből következően másodrendű vádlott cselekménye a kiskorú veszélyeztetése büntetése (Btk. 206. §) mellett megvalósított három rendbeli kiskorú veszélyeztetése büntetett [Btk. 195. § (2) bekezdés] is.

6. Az ítélet jelentősége

A Debreceni Ítélet tábla harmadfokú határozata felhívja a figyelmet arra, hogy a prostitúciós bűncselekmények egyes tényállási elemei kapcsán mennyire eltérő az ítélkezési gyakorlat napjainkban is. Ez természetesen annak is köszönhető, hogy a jogalkotó egy olyan jogi tárgyat határozott meg, amely absztrakttól jellegeből és morális tartalmából adódóan nem tudja betölteni funkcióját. Ennek pedig az a következménye, hogy a jogalkalmazásban elsősorban az elkövetési magatartások vo-

natkozásában olyan értelmezési anomáliák merülnek fel, amelyek feloldása nehézkes. A joggyakorlat egységesítése érdekében – a kitarottság tényállását szabályozó 3/1999. BJE-hez hasonlóan – jogegységi eljárás lefolytatása lenne szükséges, amely valamennyi prostitúcióval összefüggésben lévő deliktumot érint.

Az ügy rávilágít arra is, hogy nem elégséges a jelenlegi büntetőjogi fellépés a gyermekprostitúciót kizsákmányoló magatartásokkal szemben. E körben ugyan előrelépést hoz a 2013 júliusában hatályba lépő új büntető kódex, ám a 2012. évi C. törvény is részben a *de lege lata* terminológiát használja (pl.: „bordélyház fenntartása”, „megszerzés”),³⁹ így pontos értelmezésük *de lege ferenda* nélkülözhetetlen.

Gál Andor V. évf. joghallgató • Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar • galand1990@gmail.com

34 Btk. 195. § (2) Ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, az (1) bekezdés szerint büntetendő az a nagykorú személy, aki kiskorút bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére, illetve züllött életmód folytatására rábír, vagy rábírti törekszik.

35 Nem szorul bővebb magyarázatra az, hogy a prostitúciós tevékenység rendszeres jelleget öltő folytatása a züllött életmód körébe sorolandó. A deliktum ezen fordulat alapján tényállásszerű tehát, hiszen egyrészt a szabálysértésre történő rábírás mint elkövetési magatartási fordulat az elkövetés idején még nem volt hatályban, másrészt a sértettek a prostitúciós tevékenységet szabálysértést meg nem valósító módon fejtették ki.

36 GELLÉR Balázs – HOLLÁN Miklós – KIS Norbert: *A Büntető törvénykönyv magyarázata II. kötet. Különös Rész (1)* (Budapest: Magyar Hivatalos Közlönykiadó 2005) 687.

37 MÁRKI (12. lj.) 505.; BALOGH (16. lj.) 167.

38 NAGY (14. lj.) 277.

39 2012. évi C. tv. 200. §, 201. §.